

WRZESIEŃ 2020

„Monitor chiński” omawia i komentuje aktualną sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną w Chińskiej Republice Ludowej, chińskie działania w Europie Środkowo-Wschodniej, oraz aktywność zagraniczną prowincji Syczuan i Guangdong.

dr Bartosz Kowalski

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersYTET ŁÓDZKI

MONITOR CHIŃSKI

WRZESIEŃ 2020

USA ODPIERAJĄ WPLYWY CHIN NA BAŁKANACH

Wrześniowy zwrot w relacjach Serbii i Grecji z Chinami, dokonany wokół koncernu Huawei pod wpływem Stanów Zjednoczonych wskazuje, że w najbliższym czasie to Waszyngton, a nie Bruksela będzie w stanie zmienić pozycję Pekinu na Bałkanach. Papierkiem lakmusowym działań Belgradu i Aten będą rozstrzygnięcia w sprawie kontraktów na budowę sieci 5G.

I. WYDARZENIA SZCZEBŁA CENTRALNEGO

14 września: wideokonferencja przywódców UE i Chin. W rozmowie, która odbyła się trzy miesiące po szczycie UE-Chiny udział wzięli przewodniczący Rady UE Charles Michel, przewodniczący Xi Jinping, przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen, a z ramienia prezydencji Rady – kanclerz Niemiec Angela Merkel. UE zaprezentowała wspólne stanowisko ws. ostrzejszego kursu wobec Chin, m.in. w kwestii łamania praw człowieka w Xinjiangu i Tybecie oraz Morza Południowochińskiego, co przywódca ChRL przyjął jako „mieszanie się w wewnętrzne sprawy państwa”. Choć zasygnalizowano niewielki postęp w negocjacjach umowy inwestycyjnej, ich finalizacja w tym roku nie jest pewna. Jedynym wymiernym efektem spotkania jest podpisanie porozumienia o ochronie oznaczeń pochodzenia geograficznego. Na liście produktów europejskich znalazło się 100 pozycji (z Polski jedynym produktem chronionym będzie wódka).

22 września: wojskowy program pracy przymusowej i indoktrynacji ideologicznej w Tybecie. Szacuje się, że szkolenia „nadwyżek siły roboczej na wsi” w pierwszych siedmiu miesiącach br. objęły 543 tys. osób, z czego blisko 50 tys. zostało przetransferowanych w inne części Tybetu, a 3 tys. w inne części Chin. Być może jedną z przesłanek programu pracy przymusowej (m.in. przy budowie dróg) jest konflikt graniczny z Indiami i związane z nim potrzeby przygotowania infrastruktury do transferu wojska.

22 września: **Chiny chcą osiągnąć neutralność klimatyczną do 2060 r.** Przewodniczący Xi Jinping w wystąpieniu przed ONZ ogłosił plan dekarbonizacji gospodarki w ciągu czterech dekad. Wcześniej – do 2030 roku – Chiny mają osiągnąć szczyt emisji dwutlenku węgla. (zob. komentarz)

24 września: **Kenia zмага się z kryzysem fiskalnym w związku z budową linii kolejowej (SGR) na trasie Mombasa-Nairobi.** W ciągu trzech lat (do maja br.) straty operacyjne SGR, które ponieśli lokalni podatnicy, wyniosły 200 mln USD. Po upływie pięcioletniego moratorium władze w Nairobi muszą w tym roku zacząć spłacać dług zaciągnięty na budowę SGR (3,3 mld USD); w tym roku fiskalnym należności dla Exim Banku wynoszą 658 mln USD. W związku z niemożnością terminowej spłaty kredytu kenijscy parlamentarzyści wzywają rząd do renegocjacji warunków spłaty z Chińczykami; istnieje ryzyko, że w ramach rozliczeń Chiny przejmą port w Mombasie.

24 września: **kary za plagiatowanie na uczelniach włączone do Systemu Oceny Wiarygodności Społecznej (SOWS).** Informacje na temat takich oszustw będą włączane do zbioru informacji nt. obywateli w bazie danych SOWS. Kary dla plagiatorów przewidują pozbawienie dostępu do transportu publicznego, kredytów hipotecznych albo spowolnienie łącza internetowego. Według pierwotnych planów wprowadzenie SOWS na poziomie ogólnopaństwowym miało zostać ukończone do końca br. Zgodnie z danymi Ludowego Banku Chin w 2019 roku zasięg SOWS obejmował 1,02 mld Chińczyków.

30 września: **dekada chińskich inwestycji w Europie.** Według badań holenderskiej firmy konsultingowej Datenna BV, aż 40% spośród 650 inwestycji chińskich (m.in. w sektorze zaawansowanych technologii) w Europie od 2010 roku, było silnie lub umiarkowanie związanych z chińskimi przedsiębiorstwami państwowymi bądź firmami kontrolowanymi przez władze ChRL. Autorzy raportu wskazują, że w licznych przypadkach fuzji bądź przejęć, wpływ państwa chińskiego był efektywnie ukrywany za fasadą złożonych struktur właścicielskich lub transakcji dokonywanych za pośrednictwem europejskich spółek zależnych. Skala wpływów chińskiego państwa jest spowodowana brakiem silnych mechanizmów kontroli inwestycji w państwach UE, takich jak np. amerykański CFIUS, który może blokować zagraniczne przejęcia ze względów zagrożenia dla bezpieczeństwa narodowego. Unia Europejska dąży uszczelnienia kontroli nad inwestycjami zagranicznymi (przede wszystkim z Chin), czemu służyć mają nowe przepisy, które wejdą w życie 11 października br. Rozróżnienie pomiędzy prywatną własnością a „zarządzaniem” jest w ChRL od zawsze skomplikowane, a komórki partyjne w prywatnych firmach tworzone są od lat. Teraz będzie to tym trudniejsze, iż zgodnie z wrześniową opinią Biura Generalnego KC KPCh

wezvano do wzmocnienia kontroli nad prywatnymi przedsiębiorstwami w ramach Zjednoczonego Frontu (rozszerzenie kontroli partyjnej i ideologicznej nad sektorem prywatnym).

Raport potwierdza, że chińskie inwestycje w UE skoncentrowane są w zaawansowanej technologicznie zachodniej i północnej części kontynentu (przede wszystkim Niemczech). Europa Środkowo-Wschodnia, ze względu na ograniczony potencjał technologiczny, nie cieszy się szczególnym zainteresowaniem: najwięcej „państwowych inwestycji” w regionie odnotowano w Polsce (Bioton, Appol, Polskie Zakłady Lotnicze, FLT Kraśnik, KFLT, Orka, Novago i Rokita Agro). Interaktywna mapa chińskich inwestycji opracowana przez Datenna BV dostępna jest tutaj.

30 września: Huawei zostanie wykluczony z dostaw usług 5G w Niemczech? Zgodnie z informacjami na temat nowych przepisów bezpieczeństwa IT, które rząd Angeli Merkel ma wprowadzić w ciągu kilku tygodni, nieformalnie wykluczą one chiński koncern z rynku niemieckiego (dwustopniowy proces akceptacji dostawców: ocena ryzyka technicznego i politycznego). Taki scenariusz oznacza porażkę Huawei (ChRL) na najważniejszym europejskim rynku telekomunikacyjnym, obok Francji i Wielkiej Brytanii, które również dystansują się od współpracy z chińskim koncernem. Decyzja Niemiec będzie miała wpływ na relacje wewnątrz europejskie (wybór dostawców 5G przez mniejsze państwa) oraz transatlantyckie (USA od dawna naciskają w tej kwestii na swoich europejskich sojuszników). Pod wpływem presji amerykańskiej decyzję o wykluczeniu Huawei zasygnalizowały również Włochy.

II. CHINY I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

28 sierpnia: Hongkong i Serbia nawiązują umowę o unikaniu podwójnego opodatkowania (CDTA). To 44 umowa CDTA podpisana przez władze Hongkongu.

1 września: ambasada ChRL w Belgradzie potępia serbski dziennik za publikację tekstu szefa MSZ Tajwanu Josepha Wu. Opublikowany przez portal Danas artykuł pt. „Tajwan może pomóc światu wyjść z koronawirusa”, chińska placówka dyplomatyczna określiła „pretekstem do upolitycznienia zapobieganiu epidemii” i oświadczyła, że „publikowanie takich artykułów narusza suwerenność i idzie wbrew międzynarodowemu konsensusowi”. Od tekstu zdystansowało się serbskie MSZ, które oświadczyło, że jest on całkowicie sprzeczny z polityką Republiki Serbii, która nie uznaje państwowości Tajwanu, jako nieodłącznej części ChRL.

2 września: seminarium Izby Handlowej EŚW w Ningbo. W spotkaniu w trybie on-line wzięło udział 36 dyrektorów izb gospodarczych i urzędników z 13 państw

EŚW. Ningbo jest jedyną w Chinach strefą demonstracyjną współpracy gospodarczej i handlowej Chin i EŚW. Jak wskazują statystyki, z powodu pandemii całkowity wolumen wymiany handlowej między Ningbo i EŚW w pierwszej połowie br. wyniósł 13,27 mld RMB (7,46 mld PLN); oznacza to spadek o 1,8% rdr. Według Guo Xiao, prezesa Chińskiego Stowarzyszenia Biznesu w Serbii, główną przyczyną deficytu handlowego między EŚW i Chinami jest to, że wyróżniające się produkty z EŚW nie mogą trafiać do Chin w dużych ilościach, co jest ściśle związane z takimi czynnikami jak transport, kanały sprzedaży i modele promocji – dlatego należy stworzyć kompletną strategię marketingową dla produktów z EŚW.

4 września: minister obrony Serbii A. Valulin: Chiny wiele poświęciły dla zwycięstwa w światowej wojnie z faszyzmem. W wywiadzie dla CCTV z okazji 75. rocznicy zakończenia II wojny światowej w Chinach, minister Valulin stwierdził, że „fundamentalna rola Komunistycznej Partii Chin [w zwycięstwie nad faszyzmem] powinna zostać zapisana w annałach historii”.

3 września: odpowiedź MSZ RP na interpelację poselską w sprawie prześladowań Ujgurów na terenie ChRL. Odpowiadając na pytanie posła Jacka Żalka sekretarz stanu Piotr Wawrzyk poinformował, że „od 1,5 roku we współpracy z Delegaturą UE w Pekinie trwają prace nad organizacją wizyty w Xinjiangu Ambasadorów państw członkowskich UE, akredytowanych w Pekinie. Chińskie władze nie wyrażają jednak zgody na wysuwane przez stronę europejską propozycje programu wydarzenia.” Ponadto w 2018 r. Polska zabrała głos w trzecim cyklu Powszechnego Przeglądu Okresowego dotyczącym ChRL, wyrażając zaniepokojenie pogorszeniem się sytuacji praw człowieka w Xinjiangu oraz przedstawiając stronie chińskiej rekomendacje w tej sprawie. Z kolei na forum unijnym Polska popiera kontynuowanie Dialogu UE-ChRL nt. praw człowieka, a współpraca na forum UE doprowadziła m. in. do wypracowania wspólnego stanowiska ws. Ujgurów i Hongkongu podczas ostatniej, 44. sesji Rady Praw Człowieka ONZ (30 czerwca–17 lipca br.).

10 września: zmarł dyplomata i badacz Edward Kajdański. Urodził się w 1925 r. w Harbinie, gdzie istniała kolonia polska związana z budową Kolei Wschodniochińskiej. Ukończył tamtejsze Gimnazjum Polskie im. Henryka Sienkiewicza oraz Politechnikę Harbińską. W 1951 roku, wraz z żoną i matką, jako repatriant przybył do Gdańska. Pracował w Ministerstwie Handlu Zagranicznego, w biurze radcy handlowego i w ambasadzie w Pekinie; był również konsulem RP w Kantonie. Napisał wiele książek na temat Chin i Polaków działających w Chinach.

10 września: Litwa planuje nawiązanie dwustronnej współpracy w zakresie technologii finansowych z prowincją Hajnan. Działanie w tej sprawie zapowiedział starszy radca handlowy ambasady Litwy w ChRL Andrius Sankauskas, który określił Litwę jako „jedno z czterech największych centrów technologii finansowych na świecie”. Technologie finansowe są dla Wilna branżą strategiczną, ich rozwojowi udzielają wsparcia m.in. bank centralny, ministerstwo finansów oraz agencja inwestycji. Andrius Sankauskas powiedział, że przedsiębiorstwa z Hajnanu mogą inwestować na Litwie, rozwijać tam potencjał innowacyjności, a wejście na rynek litewski oznacza również dostęp do rynku 27 państw UE.

10 września: COSCO Shipping transportuje eksponat z Polski na 3. Międzynarodowe Targi Importowe w Szanghaju (CIIE). Ładunek wysłany z Portu Gdańsk to spychacz gąsienicowy wyprodukowany przez Liu gong-Dressta; ma dotrzeć do Szanghaju 18 października. We wrześniu Port Gdańsk został włączony przez władze prowincji Fujian do „sojuszu spedytorów morskich Jedwabnego Szlaku”.

11 września: Czesi podzieleni w sprawie wizyty przewodniczącego Senatu Miloša Vystrčila (ODS) na Tajwanie. Opinie respondentów są podzielone niemal równo: wizytę pozytywnie oceniło 44% respondentów, negatywnie 45%. Pierwszą grupę stanowią młodzi (30-44 lata) i dobrze wykształceni mieszkańcy Pragi oraz kraju środkowoczeskiego, są to z reguły zwolennicy prawicowej opozycji (Partia Piratów), którzy w większości głosowali przeciwko Zemanowi w ostatnich wyborach prezydenckich w 2018 roku. Natomiast krytycznie wobec działań Vystrčila odnoszą się zwolennicy czeskich komunistów (KSČM), rządzącej partii ANO oraz Zeman; są z reguły starsi (powyżej 60 lat) i słabiej wykształceni.

12 września: platforma e-commerce w Hubei wysyła produkty żywnościowe do Estonii w ramach połączenia kolejowego Chiny-Europa. Jeden z kontenerów pociągu z Wuhanu do Duisburga (wiozącego głównie akcesoria medyczne, obudowy komputerów i kable optyczne), ma zostać odłączony w Małaszewiczach i przekierowany do Estonii.

16 września: trwają prace nad chińską elektrownią wiatrową w Chorwacji. W listopadzie 2017 roku chińskie Norinco nabyło 76% udziałów w chorwackiej spółce Energija Projekt i prawo do eksploatacji przez 25 lat. Rozbudowywana obok miasta Senj farma wiatrowa ma docelowo osiągnąć moc 156 MW.

17-18 września: wirtualne expo produktów rolnych z EŚW w Weifang (prow. Szantung). W wydarzeniu, których gospodarzami było chińskie ministerstwo

rolnictwa i spraw wsi oraz MSZ, wzięło udział ponad 10 dyplomatów z EŚW i 6,5 miliona internautów. Zdaniem wiceministra rolnictwa Zhang Taolina w pierwszej połowie br. wartość handlu produktami rolnymi pomiędzy Chinami i Europą Środkowo-Wschodnią wyniosła 730 mln USD; wzrost o 8,2% rdr. W expo udział wzięła specjalna przedstawicielka ds. formatu 17+1 w chińskim MSZ Huo Yuzhen, która stwierdziła, że w ramach formatu współpraca rolnicza jest dziedziną, która została rozwinięta jako pierwsza i przynosi najlepsze rezultaty.

18 września: Chiny i Węgry rozwijają współpracę organów ścigania. Zapewnienie w tej sprawie padło w rozmowie telefonicznej pomiędzy ministrem bezpieczeństwa publicznego Zhao Kezhi i ministrem spraw wewnętrznych i wicepremierem Sandorem Pinterem. Zdaniem Zhao Kezhi oba kraje powinny utrzymywać regularną komunikację strategiczną, usprawniać mechanizmy współpracy organów ścigania oraz współpracować w przeciwdziałaniu terroryzmu, repatriacji uchodźców, zwalczaniu przestępczości ponadnarodowej oraz „bezpieczeństwa Pasa i Szlaku”. Sandor Pinter podziękował Chinom za pomoc w walce z Covid-19 i wyraził wolę rozszerzania współpracy organów ścigania i obu ministerstw.

19 września: konferencja nt. współpracy między prowincją Jilin i EŚW. W spotkaniu zorganizowanym w trybie on-line wzięli udział przedstawiciele 13 państw EŚW (m.in. Słowenii, Albanii, Bułgarii i Słowacji). Według zaprezentowanych danych, w okresie styczeń-lipiec br. wartość wymiany handlowej Jilinu wyniosła ponad 72 mln RMB, w tym z EŚW 11,47 mld RMB (6,46 mld PLN); szczególnie dynamicznie rozwija się handel w przemyśle motoryzacyjnym.

21 września: połączenie Xi'an-Dunajská Streda wraca na tory. Przyjazd pociągu z Chin powitał ambasador ChRL na Słowacji Sun Lijie oraz sekretarz stanu w ministerstwie transportu i budownictwa Jaroslav Kmeť. Operatorami połączenia są Beijing Trans-Eurasian International Freight Forwarding Co., Ltd. i słowackie przedsiębiorstwo Metrans. Pociągi na trasie Xi'an-Dunajská Streda mają kursować raz w tygodniu (przejazd przez Kazachstan, Rosję i Ukrainę trwa 13); pierwsze połączenie na tej trasie uruchomiono w październiku 2019 roku.

21 września: studenci informatyki z państw bałtyckich w programie Huawei „Seeds for the future”. W szkoleniu zorganizowanym przez chiński koncern weźmie udział łącznie 30 wyłonionych w konkursie studentów (po 10 z Litwy, Łotwy i Estonii); ze względu na pandemię koronawirusa tegoroczna edycja programu odbędzie się on-line (2-6 listopada).

25 września: plany czeskiego Senatu ws. Chin. Komisja senacka ds. zagranicznych ma zaproponować utworzenie międzyrządowego organu zajmującego się koordynacją stosunków z Chinami i innymi państwami totalitarnymi. Senacka komisja będzie rekomendować utworzenie centralnego biura koordynującego stosunki z Chinami i podobnym reżimami na wszystkich szczeblach administracji publicznej (w tym m.in. z udziałem ministerstwa spraw wewnętrznych i MSZ). Działanie to ma zwiększyć zdolność Czech do zwalczania niekorzystnych wpływów zagranicznych; w przypadku Chin chodzi o dezinformację oraz próby wywierania wpływu na czeską administrację lokalną i środowiska akademickie. W tym samym dniu ambasada ChRL stanowczo odrzuciła tę argumentację, określając ją jako „plotki i oszczerstwa”. Komentarz ambasady podkreślił również, że Chiny „zawsze przestrzegają zasady wzajemnego poszanowania suwerenności i nieingerencji w wewnętrzne sprawy innych państw”, a „w rzeczywistości to Chiny są ofiarą dezinformacji”.

25 września: dalszy ciąg sporu pomiędzy ChRL i Czechami o Tajwan. Ambasador ChRL w Czechach Zhang Jianmin spotkał się z premierem i wyraził sprzeciw wobec planu ustanowienia grup roboczych, które mają zająć przełożeniem na konkretną współpracę kontaktów i porozumień zawartych w czasie wizyty przewodniczącego Senatu Vystrčila na Tajwanie (mówi się m.in. o pojawieniu się tajwańskich grup inwestycyjnych i banków oraz uruchomieniu bezpośredniego połączenia lotniczego Praga-Tajpej). Szczególny sprzeciw chińskiego ambasadora miała wzbudzić zapowiedź udziału ministrów w pracach grup, co podniesie rangę współpracy czesko-tajwańskiej.

28 września: kolejny chiński wykonawca zbuduje drogę w Polsce? Do przetargu na budowę odcinka trasy Via Carpatia (23 kilometry między węzłami Lubartów Północ i Lublin Rudnik) stanęło 12 oferentów. Przy budżecie GDDKiA wartym 1,108 mld PLN najniższą cenę zaproponowała firma China State Construction Engineering – 663,609 mln PLN.

30 września: Chiny zbudują kampus Uniwersytetu Fudan w Budapeszcie. Według doniesień węgierskich mediów budowa ma zostać ukończona do 2024 r., a placówka ma docelowo kształcić 5-6 tys. studentów. Oprócz szans ekonomicznych, projekt niesie również ryzyko „związane z budową nieformalnych wpływów, które mogą być wykorzystywane do promowania agendy politycznej ChRL, pozyskiwania kontaktów operacyjnych i ograniczania krytyki KPCh”.

30 września: chiński wykonawca przesuwa termin ukończenia budowy autostrady w Czarnogórze. Po niewywiązaniu się z realizacji kontraktu w terminie przez China Road Bridge Corporation (CRBC), nowy rząd Czarnogóry

będzie zmuszony do przedłużenia umowy, która generuje ogromne zadłużenie zagraniczne kraju (o ok. 25%). Autostrada Bar-Boljare stanowi odcinek trasy, która ma połączyć Belgrad z Adriatykiem; projekt jest w 85% finansowany z pożyczki Exim Banku (944 mln USD), której pierwsza roczna spłata jest zaplanowana na 2021 rok (67,5 mln USD). Czarnogóra dwukrotnie starała się pozyskać fundusze na realizację drugiego odcinka autostrady z Europejskiego Banku Inwestycyjnego, ale studia wykonalności z 2009 i 2012 roku nie znalazły uzasadnienia dla inwestycji ze względu na zbyt niskie natężenie ruchu na tej trasie.

III. WIADOMOŚCI Z PROWINCJI SYCZUAN I GUANGDONG

2 września: Kanton i Kijów nawiązują umowę o miastach partnerskich. Stolica Ukrainy jest 84. miastem partnerskim stolicy Guangdongu.

8 września: Chengdu dołącza do stowarzyszenia rządów lokalnych na rzecz zrównoważonego rozwoju ICLEI. Założone w 1990 r. przy wsparciu Narodów Zjednoczonych ICLEI jest międzynarodowym stowarzyszeniem rządów lokalnych i regionalnych (1750 miast i regionów z 124 krajów), które zobowiązały się do zrównoważonego rozwoju; jego siedzibą jest obecnie Bonn. Chengdu chce wykorzystać członkostwo w ICLEI do współpracy w obszarze miast niskoemisyjnych i zrównoważonego rozwoju oraz promowania miasta na arenie międzynarodowej.

15 września: spotkanie wicedyrektora wydziału zagranicznego prowincji Syczuan Liu Mina z konsulem generalnym RP Grzegorzem Morawskim. Rozmowa miała charakter roboczy. Konsul Morawski powiedział, że Polska zdecydowała się na utworzenie konsulatu w Chengdu pięć lat temu ze względu na ważną pozycję Syczuanu w Chinach, a dalszy rozwój linii kolejowej Chiny-Europa jest jednym z głównych obszarów współpracy polsko-syczuńskiej.

29 września: Syczuan nawiązują relacje partnerskie (prowincja-region) z Attyką. Porozumienie podpisali zdalnie gubernatorzy Syczuanu Yin Li oraz Attyki Giorgos Patoulis. Yin Li podkreślił znaczenie Syczuanu i Attyki dla rozwoju cywilizacji, odpowiednio chińskiej i greckiej. Z kolei gubernator Patoulis wyraził nadzieję, że porozumienie stworzy warunki do pogłębienia współpracy w przeciwdziałaniu pandemii koronawirusa, inwestycji, wymiany handlowej, turystyki, ochrony dziedzictwa kulturowego oraz promocji nauczania języka chińskiego w Grecji.

30 września: spotkanie wiceburmistrza Chengdu Niu Qingbao i sekretarza generalnego Szanghajskiej Organizacji Współpracy (SOW) Władimira

Norova. Niu Qingbao wyraził nadzieję, że SOW będzie wspierać Chengdu w nawiązywaniu współpracy z większą liczbą miast w Azji Centralnej oraz aktywnie promować udział państw członkowskich SOW w 31. Letniej Uniwersjadzie, która odbędzie się w Chengdu w 2021 r.

KOMENTARZ

Chiny chcą osiągnąć neutralność klimatyczną do 2060 roku. To ambitny cel biorąc pod uwagę, że ChRL obecnie odpowiada za 25% emisji dwutlenku węgla na świecie. Moment ogłoszenia przez Xi Jinpinga głośnego medialnie planu jest z propagandowego punktu widzenia doskonały: Pekin zmagają się z olbrzymią niechęcią społeczności międzynarodowej, spotęgowaną przez kryzys Covid-19, łamanie praw człowieka, represje wobec Ujgurów, rugowanie autonomii Hongkongu, spór na Morzu Południowochińskim oraz konflikt gospodarczo-technologiczny z USA. Zwłaszcza w kontekście rywalizacji z Waszyngtonem (Donald Trump odrzucił paryskie porozumienie klimatyczne) deklaracja o dekarbonizacji może działać korzystnie na poprawę wizerunku Chin jako odpowiedzialnego mocarstwa, który został nadszarpnięty przez agresywną dyplomację wokół pandemii.

Współpraca klimatyczna jest również nielicznym obszarem, w którym Chiny i UE są obecnie gotowe współpracować; zwłaszcza wobec zapowiedzianego przez Brukselę „podatku węglowego” na produkty z Chin. Jednak co wydaje się być najważniejsze z perspektywy politycznej Pekinu, Xi Jinping przedstawiając wizję osiągnięcia „neutralności węglowej”, wzbudza niemal powszechny entuzjazm opinii międzynarodowej. Podobnych działań Europa Środkowo-Wschodnia doświadczyła w 2012 roku, gdy powstał format 16+1 (17+1), dzisiaj stanowiący powód rosnącego rozczarowania w stolicach EŚW. Natomiast w kwestii niezwykle ważnej i potrzebnej dla przyszłości naszej planety deklaracji klimatycznej, należy pamiętać, że jej weryfikacja ma potrwać cztery dekady, a jej dotrzymaniu mogą przeszkodzić różne „obiektywne trudności”, których bez wątpienia Chiny będą doświadczać w dłuższej perspektywie. Zresztą obawy o wypełnienie obietnicy budzą bieżące działania Pekinu w co najmniej w trzech aspektach: 1) postępująca rozbudowa elektrowni węglowych w Chinach o mocy 250 GW (więcej niż analogiczne w USA) i za granicą (w ramach Pasa i Szlaku zbudowano lub buduje się 250 elektrowni węglowych na świecie, m.in. na Bałkanach); 2) współpracy klimatycznej z Chinami nie można oddzielić od rywalizacji międzynarodowej i innych obszarów gospodarki, w których katalog kwestii spornych stale rośnie (kradzież technologii, cła, dumping itp.); 3) odbudowa chińskiej gospodarki po kryzysie Covid-19 – czy uda się ją szybko przeprowadzić przy radykalnym odejściu od energii pochodzącej z węgla?

Co dalej z Huawei w Serbii? Na początku września przywódcy Serbii i Kosowa zawarli w Białym Domu porozumienie, które ma na celu normalizację relacji gospodarczych pomiędzy oboma państwami. Chociaż Chiny nie zostały wymienione w tekście porozumienia wprost, to jego zapisy o zakazie korzystania z usług 5G przed niezauważonych dostawców stawiają pod dużym znakiem zapytania przyszłość koncernu Huawei w Serbii. Chociaż tydzień po wizycie w Białym Domu prezydent Aleksandar Vučić zapewnił chińską ambasador w Belgradzie Chen Bo, że interesy chińskiego giganta telekomunikacyjnego w Serbii są niezagrażone, to postawa władz Serbii wydaje się być grą na czas. Przetarg na usługi 5G w Serbii został „w związku z pandemią” przełożony na wiosnę przyszłego roku. Ponieważ Chiny stanowią kapitał polityczny dla rządzącej partii SNS prezydenta Vučića, a na scenie politycznej, w tym w opozycji, panuje konsensus nt. współpracy z Pekinem, nie można wykluczyć wyjścia pośredniego. Z pewnością sposób rozstrzygnięcia przetargu będzie kluczowy dla dalszych losów Huawei w Serbii (i na Bałkanach Zachodnich), i może oznaczać koniec wielowektorowej polityki Belgradu (oraz budowy państwa autorytarnego przez Vučića). Wrześniowy zwrot w tym względzie dokonany pod auspicjami Donalda Trumpa pokazuje, że jedyną siłą zdolną zmienić rosnącą pozycję Pekinu jest na Bałkanach jest obecnie Waszyngton.

Wizyta Yang Jiechi w Grecji. Ważny dyplomata i członek Biura Politycznego KPCh odbył 4 września osobne spotkania z prezydent Kateriną Sakellaropoulou oraz premierem Kyriakosem Mitsotakisem, od których otrzymał zapewnienie, że Grecja będzie nadal zapewniać otwarte i uczciwe środowisko inwestycyjne dla chińskich firm, oraz że Grecja popiera multilateralizm i będzie aktywnie angażować się w promowanie rozwoju stosunków UE-Chiny, jak i współpracy krajów EŚW z Chinami. Z kolei Yang Jiechi starał się sygnalizować, że Pekin ma dla Aten do zaoferowania nie mniej niż Waszyngton; zapowiedział m.in. przekształcenie portu w Pireusie w „port klasy światowej”. Jednak z punktu widzenia strategicznego przeliczowanie oferty amerykańskiej będzie dla Chin niezwykle trudne, co potwierdziła wizyta sekretarza stanu Mike’a Pompeo (28-29 września). Władze Grecji otrzymały zapewnienie o poparciu USA w toczącym się sporze z Turcją o złoża gazu niedaleko Cypru – ceną za gwarancje amerykańskie będzie prawdopodobne wykluczenie Huawei z greckiego rynku telekomunikacyjnego.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

